

Функціонування і розвиток механізмів державного управління
УДК 354:328.185

Романенко Євген Олександрович

*доктор наук з державного управління, професор,
Заслужений юрист України, Президент Всеукраїнської асамблеї
докторів наук з державного управління, проректор
Міжрегіональна Академія управління персоналом*

Романенко Евгений Александрович

*доктор наук по государственному управлению, профессор,
Заслуженный юрист Украины, Президент Всеукраинской ассамблеи
докторов наук по государственному управлению, проректор,
Межрегиональная Академия управления персоналом*

Romanenko Yevhen

*Doctor of Science in Public Administration, Professor,
Honored Lawyer of Ukraine, President of the Ukrainian Assembly of
Doctors of Science in Public Administration, Vice-Rector,
Interregional Academy of Personnel Management*

ORCID: 0000-0003-2285-0543

**ПЕРЕЗАВАНТАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА З
ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ
ПЕРЕЗАГРУЗКА НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА ПО
ВОПРОСАМ ПРЕДУПРЕЖДЕНИЯ КОРРУПЦИИ
BEFORE FOUNDING THE NATIONAL AGENCY FOR PREVENTION
OF CORRUPTION**

Анотація. Обґрунтовано, що найбільш актуальною соціальною проблемою України, як і багатьох країн світу, є запобігання та протидія корупції у всіх сферах функціонування влади, особливо у спробах держави інтеграції до Євросоюзу. На сьогодні, проблема корупції в Україні є

критичною. Наша держава, за даними глобальної організації проти корупції *Transparency International*, знаходиться в списку однієї із найкорупційніших країн світу, поряд з африканськими країнами. Доведено, що поява Національного агентства з питань запобігання корупції була одним з результатів Революції Гідності. У жовтні 2014 року Верховна Рада ухвалила закон «Про засади запобігання і протидії корупції», де був окремий розділ про створення і роботу Національного агентства з питань запобігання корупції. Його запуск Євросоюз вважав однією з умов безвізу.

Зазначено, що Національне агентство з питань запобігання корупції визначає порядок відбору декларацій для проведення обов'язкової повної перевірки та черговість такої перевірки на підставі оцінки ризиків, а також визначає порядок автоматизованого розподілу обов'язків з проведення повної перевірки між уповноваженими особами Національного агентства. Це дає змогу належним чином впорядкувати проведення повної перевірки, зосередивши її насамперед на перевірці декларацій з високим ризиком, а також встановити об'єктивний та прозорий розподіл перевірок серед уповноважених працівників агентства.

Визначено, що першочерговими завдання, які, на сьогодні, стоять перед НАЗК є: затвердження антикорупційної стратегії, оскільки попередня стратегія і план дії уряду до неї завершили свою дію у 2017 році; налагодження повної автоматизації перевірки декларацій; налагодження ефективної співпраці з Державним бюро розслідувань; інформатизація державного управління, що забезпечить прозорість взаємодії держави з громадянами і бізнесом, а також відсутність прямої взаємодії з держслужбовцями, що також є важливим елементом забезпечення доброчесності держслужби.

Ключові слова: корупція, Національне агентство з питань запобігання корупції, антикорупційна стратегія, декларації, близькі особи, державне фінансування політичних партій.

Аннотация. Обосновано, что наиболее актуальной социальной проблемой Украины, как и многих стран мира, есть предотвращение и противодействие коррупции во всех сферах функционирования власти, особенно в попытках государства интеграции в Евросоюз. На сегодня проблема коррупции в Украине есть критической, наше государство, по данным глобальной организации против коррупции Transparency International, находится в списке одной из самых коррупционных стран мира, наряду с африканскими странами. Доказано, что появление Национального агентства по вопросам предотвращения коррупции было одним из результатов Революции Достоинства. В октябре 2014 года Верховная Рада приняла закон «О принципах предотвращения и противодействия коррупции», где был отдельный раздел о создании и работе Национального агентства по вопросам предотвращения коррупции. Его запуск Евросоюз считал одним из условий безвиза.

Отмечено, что Национальное агентство по вопросам предотвращения коррупции определяет порядок отбора деклараций для проведения обязательной полной проверки и очередность такой проверки на основании оценки рисков, а, также, определяет порядок автоматизированное распределение обязанностей по проведению полной проверки между уполномоченными лицами Национального агентства. Это позволяет должным образом упорядочить проведение полной проверки, сосредоточив ее в первую очередь на проверке деклараций с высоким риском, а также установить объективное и прозрачное распределение проверок среди уполномоченных работников агентства

Определено, что первоочередными задачи, которые, на сегодняшний день, стоят перед Национальным агентством есть: утверждение антикоррупционной стратегии, поскольку предыдущая стратегия и план действия правительства к ней завершили свое действие в 2017 году; налаживание полной автоматизации проверки деклараций; налаживание

эффективного сотрудничества с Государственным бюро расследований; информатизация государственного управления, которая обеспечит прозрачность взаимодействия государства с гражданами и бизнесом, а также отсутствие прямого взаимодействия с госслужащими, что также является важным элементом обеспечения добропорядочности госслужбы.

Ключевые слова: *коррупция, Национальное агентство по предупреждению коррупции, антикоррупционная стратегия, декларации, близкие лица, государственное финансирование политических партий.*

Summary. *It is justified that the most urgent social problem of Ukraine, as well as in many countries of the world, is the prevention and counteraction of corruption in all spheres of functioning of the government, especially in the attempts of the state of integration to the European Union. Today, the problem of corruption in Ukraine is critical, according to the global organization against corruption Transparency International, is on the list of the most corrupt countries in the world, along with African countries. It has been proven that the emergence of the National Anti-Corruption Agency was one of the results of the Dignity Revolution. In October 2014, the Verkhovna Rada adopted a law on the principles of preventing and combating corruption, which contained a separate section on the establishment and operation of the National Agency for the Prevention of Corruption. Its launch was considered by the European Union to be one of the conditions for visa waiver.*

It is noted that the National Agency for the Prevention of Corruption determines the procedure for the selection of declarations for obligatory full inspection and the order of such verification on the basis of risk assessment, and also determines the procedure for automated distribution of duties for carrying out a complete check between authorized persons of the National Agency. This makes it possible to properly streamline a full audit, focusing primarily on the

verification of high-risk declarations, as well as establishing an objective and transparent distribution of checks among the agency's authorized employees

It is determined that the priority tasks that the NAPC is facing today are: approving an anti-corruption strategy, since the previous strategy and the government's action plan for it. The previous strategy ended in 2017; setting up full automation of declaration verification; establishing effective cooperation with the State Bureau of Investigation; informatization of the public administration, which will ensure transparency of the interaction of the state with citizens and business, as well as the lack of direct interaction with civil servants, which is also an important element of ensuring the integrity of the civil service.

Key words: *corruption, National Agency for the Prevention of Corruption, anti-corruption strategy, declarations, loved ones, state funding of political parties.*

Постановка проблеми. Найбільш актуальною соціальною проблемою України, як і багатьох країн світу, є запобігання та протидія корупції у всіх сферах функціонування влади, особливо у спробах держави інтеграції до Євросоюзу. На сьогодні, проблема корупції в Україні є критичною, наша держава, за даними глобальної організації проти корупції Transparency International, знаходиться в списку найкорупційніших країн світу, поряд з африканськими країнами.

У жовтні 2014 року Верховна Рада ухвалила закон «Про засади запобігання і протидії корупції», де був окремий розділ про створення і роботу Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК) [1]. Національне агентство з питань запобігання корупції повинно розробляти антикорупційну стратегію та державну програму з її виконання, а після їх ухвалення парламентом та урядом координувати та оцінювати ефективність. НАЗК також має здійснювати фінансовий контроль за

майновим станом публічних службовців та моніторинг їх способу життя, контролювати державне фінансування політичних партій тощо. Завдання в боротьбі з корупцією у НАЗК доволі масштабні. Сучасний стан запобігання і протидії корупції характеризується формальним підходом у визначенні пріоритетів роботи НАЗК, декларативністю, непослідовністю, зволіканням з прийняттям законів, превалюванням політичних факторів [2]. За 4 роки існування відомства його діяльність звелася практично до кабінетного та ручного дослідження інформації, введеної в деклараціях про майно, хоча ця процедура взагалі має бути максимально автоматизована. Та ще в 2016, з незрозумілих причин у НАЗК відмовилися від автоматичної перевірки. Два наступні роки всі перевірки відбувалися в ручному режимі.

Незабаром довкола агентства розпочалися скандали. Антикорупційну стратегію на 2018-2020 роки не було затверджено. 22.05.2018 Верховна рада передала подання на доопрацювання.

На думку групи експертів GRECO і низки громадських об'єднань та експертів у 2019 році, діяльність Національного агентства була визнана незадовільною.

В команді В. Зеленського ідею перезавантажити Національне агентство із питань запобігання корупції заявили відразу після другого туру президентських виборів. 16 жовтня 2019 року президент України Володимир Зеленський підписав закон "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення ефективності інституційного механізму запобігання корупції" [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у дослідження напрямів дослідження ефективності професійної діяльності посадовців щодо реалізації антикорупційної політики внесли: О. Кальман, М. Погорецький; у напрямі формування засад формування та реалізації національної антикорупційної політики в галузі науки державного

управління здійснили В. Соловйов, О. Береза, С. Задорожний, Ю. Лавренюк, Е. Молдован, С. Серьогін та інші дослідники. Натомість взаємообумовленості процесів реформування державного управління та ефективності роботи НАЗК приділено недостатньо уваги.

Мета статті – аналіз основних засад перезавантаження Національного агентства з питань запобігання корупції.

Виклад основного матеріалу. Поява Національного агентства з питань запобігання корупції була одним з результатів Революції Гідності. У жовтні 2014 року Верховна Рада ухвалила закон «Про засади запобігання і протидії корупції», де був окремий розділ про створення і роботу НАЗК. Його запуск Євросоюз вважав однією з умов безвізу. Тому в 2016 році п'ятий президент Петро Порошенко квапив членів комісії з конкурсного відбору членів комісії. Тоді комісія і призначила першими членами НАЗК Руслана Рябошапку, який тепер є генеральним прокурором України, та Руслана Радецького. У серпні 2016 року агентство запрацювало. Від початку воно було колегіальним і складалося із п'яти членів. Вони ж обрали першу керівницю відомства - Наталію Корчак.

Незабаром довкола агентства розпочалися скандали. У серпні 2016 року було провалено запуск електронного декларування. Коли ж система таки запрацювала, то держслужбовці виявили численні технічні збої. Члени НАЗК звинувачували одне одного в уповільненні роботи агентства.

У листопаді 2017 року директорка департаменту фінансового контролю НАЗК Ганна Соломатіна викрила махінації всередині агентства, заявивши, що НАЗК керує адміністрація президента Петра Порошенка. Утім, помітних наслідків скандал не мав, на заяви Соломатіної в агентстві не реагували. Нині Соломатіна була одним з кандидатів на посаду глави відомства.

Двохсоттисячні премії на тлі відсутності результатів роботи. У квітні 2017 року тодішня керівниця відомства Наталія Корчак пояснювала

депутатам, чому виписувала собі і підлеглим такі доплати. Нині Національне антикорупційне бюро веде слідство проти колишньої керівниці Наталії Корчак за призначення премії самій собі.

Свого часу з НАЗК звільнився нинішній Генпрокурор Руслан Рябошапка. Він звинуватив керівництво органу в неефективності. До речі, до цих пір в агентстві не налагодили автоматичної перевірки декларацій. За три роки досліджували менше 1% отриманих документів.

Антикорупційну стратегію на 2018-2020 роки не було затверджено. 22.05.2018 Верховна рада передала подання Комітету на доопрацювання.

На сьогодні в структурі НАЗК функціонують 12 підрозділів зі штатною чисельністю в 311 осіб, з яких лише 5 підрозділів забезпечують виконання агентством повноважень, передбачених законами «Про запобігання корупції» та «Про політичні партії в Україні», ще 7 – допоміжні, організаційні функції. Наприкінці 2018 року керівництво агентства просило Кабмін збільшити штат НАЗК на 97 посад, для чого потрібно було додатково віднайти на наступний рік 64,16 млн. грн. Своє звернення там пояснили великим навантаженням на працівників. Але тоді Мінфін вказав, що розширення штату НАЗК суперечить урядовій Стратегії скорочення кількості держслужбовців до 2020 року. При цьому зрозуміло, що процес моніторингу способу життя чиновників, виявлення конфлікту інтересів, факту отримання та вартості подарунку — значно ширший, ніж аналіз декларацій, оскільки потребує додаткових заходів із виявлення наявності та вартості майна декларанта та його близьких осіб, спосіб їх отримання, встановлення фактів лобювання інтересів у сферах зацікавленості та прийняття рішень.

Також негативну оцінку отримали спроби Національного агентства встановити штучні перешкоди для діяльності Національного антикорупційного бюро України, зокрема шляхом обмеження доступу до Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на

виконання функцій держави або місцевого самоврядування, висунення вимог для розслідування злочинів незаконного збагачення та декларування недостовірних відомостей.

Окремою проблемою є відсутність належного регулювання, визначення статусу та функцій уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції в органах влади, забезпечення їх достатньої незалежності.

Як зазначено у звіті Четвертого раунду оцінювання України Групою держав Ради Європи проти корупції (GRECO), з огляду на виняткову роль, яку відіграє Національне агентство у реалізації політики попередження корупції, навіть незначне припущення про його політичну заангажованість має серйозний негативний вплив на ставлення громадян до всієї антикорупційної системи. Для забезпечення ефективної роботи Національне агентство має бути та сприйматися як інституція незалежна від будь-якого політичного втручання як на законодавчому рівні, так і на практиці.

У Альтернативному звіті з оцінки ефективності впровадження державної антикорупційної політики, підготовленому низкою громадських об'єднань та експертів у 2019 році, діяльність Національного агентства було визнано незадовільною, роботу конкурсної комісії з відбору членів Національного агентства – дискредитованою.

З огляду на це GRECO рекомендувала розробити необхідні заходи, зокрема регуляторного характеру, для посилення незалежності та безсторонності структури прийняття рішень Національним агентством; сформулювати детальні, чіткі та об'єктивні правила його роботи, зокрема у сфері проведення розслідувань, щоб на практиці повністю забезпечити прозорість і підзвітність його роботи.

На думку групи експертів GRECO, діючі процедури формування та діяльності Національного агентства (а вони безпосередньо впливають на

ефективність і незалежність системи із запобігання корупції) потребують вдосконалення [4].

29 серпня 2019р. Президентом України Володимиром Зеленським було внесено до Верховної Ради проект Закону №1029 про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення ефективності інституційного механізму запобігання корупції. 11 вересня Верховна Рада ухвалила законопроект №1029 у першому читанні, а 2 жовтня Верховна Рада ухвалила в другому читанні президентський закон "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення ефективності інституційного механізму запобігання корупції". Ухвалення закону підтримали 237 народних депутатів при мінімально необхідних 226.

Законом вносяться зміни до Закону України "Про запобігання корупції" та інших законодавчих актів з метою посилення інституційного механізму запобігання корупції, зокрема:

1) змінюється форма урядування Національного агентства з питань запобігання корупції з колегіальної на одноосібну. Голову Національного агентства призначатиме на посаду Кабінет Міністрів України відповідно до подання конкурсної комісії за результатами відкритого конкурсного відбору.

З метою якнайшвидшого призначення керівництва Національного агентства в порядку, визначеному Законом, та початку роботи агентства з новою формою урядування Кабінету Міністрів України доручається у 45-денний строк з дня набрання чинності змінами забезпечити проведення конкурсу на зайняття посади Голови Національного агентства з питань запобігання корупції у порядку, визначеному цим Законом. При цьому повноваження членів, керівника апарату, заступників керівника апарату Національного агентства припиняються достроково з дня набрання чинності законом;

2) змінюється порядок формування та склад конкурсної комісії з відбору Голови Національного агентства, забезпечивши участь представників міжнародних організацій у роботі конкурсної комісії. До складу конкурсної комісії не можуть входити особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Це повинно підвищити суспільну довіру до результатів конкурсного відбору, а також забезпечити відбір кандидата, який найкраще відповідає встановленим критеріям для посади Голови Національного агентства.

При визначенні порядку формування конкурсної комісії враховано рішення Конституційного Суду України від 13 червня 2019 року № 5-р/2019 у справі за конституційним поданням 46 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини першої статті 1, пункту 2 частини першої статті 4, частини першої, абзаців першого, другого частини другої статті 5, абзаців другого, третього, четвертого, п'ятого, тридцять дев'ятого, сорокового частини третьої, частини шостої статті 8 Закону України "Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг";

3) конкурсний відбір включає розгляд поданих заяв кандидатів, проведення оцінювання професійних знань та якостей кандидатів, дослідження матеріалів про них, співбесіди з відібраними кандидатами, визначення одного кандидата, який згідно з обґрунтованим рішенням конкурсної комісії має кращий професійний досвід, знання і якості для виконання службових обов'язків Голови Національного агентства, а також відповідає критеріям компетентності та доброчесності, внесення подання Кабінету Міністрів України про призначення зазначеного кандидата на посаду Голови Національного агентства. На відміну від існуючого порядку, з метою пришвидшення конкурсної процедури спеціальна перевірка проводитиметься після призначення відібраного кандидата на

посаду Голови Національного агентства (у разі непроходження такої перевірки, в подальшому повноваження особи, яка призначена на посаду Голови Національного агентства, припиняються достроково);

4) забезпечити гарантії незалежності Голови Національного агентства, зокрема, шляхом визначення вичерпного переліку підстав для дострокового припинення його повноважень, які не передбачають можливості політично мотивованого звільнення. При цьому повноваження Голови Національного агентства може бути припинено достроково у разі наявності висновку комісії з проведення незалежної оцінки ефективності діяльності Національного агентства про неефективність такої діяльності. Така оцінка проводиться кожні два роки незалежними експертами, запропонованими міжнародними організаціями. У змінах до Закону визначено основні положення щодо діяльності зазначеної комісії;

5) з метою посилення спроможності Національного агентства здійснювати покладені на нього функції та забезпечення гарантії його незалежності:

– надати Голові Національного агентства повноваження створювати не більше шести територіальних органів Національного агентства, територія діяльності яких може не збігатися з адміністративно-територіальним поділом;

– усунути законодавчі прогалини для забезпечення належного доступу Національного агентства до реєстрів та баз даних, адміністратором (держателем) яких є державні органи, зокрема до відомостей Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, Єдиного державного реєстру прав на нерухоме майно, а також доступу до інформації про вчинені нотаріальні дії, інформації, що міститься у системі депозитарного обліку цінних паперів;

- встановити, що Національне агентство має право отримувати інформацію з відкритих баз даних, реєстрів іноземних держав, у тому числі після внесення плати за отримання відповідної інформації, якщо така плата вимагається для доступу до інформації;
  - скасувати обов'язкову державну реєстрацію актів Національного агентства в Міністерстві юстиції України;
  - визначити в Законі розмір посадових окладів посадових осіб Національного агентства, що відповідає рівню обов'язків, які покладаються на працівників антикорупційного органу. При цьому обмежити максимальний розмір премій, що можуть бути виплачені керівництву Національного агентства;
  - з метою ефективнішого виявлення і накладення адміністративних стягнень за вчинення правопорушень, пов'язаних з корупцією, розмежувати повноваження із складання протоколів про такі адміністративні правопорушення. За Національним агентством закріплюється право складати протоколи про відповідні правопорушення, якщо вони були вчинені службовими особами, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище відповідно до статті 50 Закону України "Про запобігання корупції"; стосовно інших осіб право складати протоколи про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, надається уповноваженим посадовим особам органів внутрішніх справ;
- б) посилити механізми підзвітності Національного агентства, а саме:
- змінити порядок формування та розширити повноваження Громадської ради при Національному агентстві;
  - передбачити проведення кожні два роки зовнішньої незалежної оцінки ефективності діяльності Національного агентства;
  - передбачити створення підрозділу внутрішнього контролю Національного агентства з метою забезпечення доброчесності працівників

Національного агентства, дотримання ними Закону України "Про запобігання корупції". Зазначений підрозділ здійснюватиме, серед іншого, контроль та повну перевірку декларацій, що подаються працівниками Національного агентства. При цьому передбачається створення в апараті агентства окремого підрозділу з питань запобігання корупції, яке відповідатиме за проведення консультативно-методичної роботи серед працівників агентства, організацію проведення оцінки корупційних ризиків, розробку та забезпечення реалізації антикорупційної програми Національного агентства тощо;

– визначити детальні вимоги до щорічного звіту Національного агентства;

7) встановити на рівні закону обов'язкове створення уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції в органах влади різного рівня; визначити основні завдання таких уповноважених підрозділів (уповноважених осіб), гарантії їх незалежності.

Проектом Закону також пропонується вдосконалити механізм фінансового контролю та усунути інші недоліки, що містяться в Законі України "Про запобігання корупції", зокрема:

– уточнюється визначення термінів "близькі особи", "члени сім'ї". Близькі особи - члени сім'ї суб'єкта, зазначеного у частині першій статті 3 Закону, а також чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний та двоюрідний брати, рідна та двоюрідна сестри, рідний брат та сестра дружини (чоловіка), племінник, племінниця, рідний дядько, рідна тітка, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, зять, невістка, тесть, теща, свекор, свекруха, батько та мати дружини (чоловіка) сина (дочки), усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою, або піклуванням, зазначеного суб'єкта. Термін «близькі особи» є визначальним для обмеження, передбаченого статтею 27 Закону України «Про запобігання

корупції» щодо спільної роботи близьких осіб, а також для обмеження щодо одержання подарунків, передбаченого статтею 23 зазначеного Закону. Так, відповідні зміни до Закону України «Про запобігання корупції» розширюють перелік близьких осіб, спільна робота з якими заборонена, і водночас розширюють коло осіб, від яких особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняні до них особи можуть отримувати подарунки;

– виключити зі сфери дії вимог, передбачених статтею 36 Закону України "Про запобігання корупції" ("Запобігання конфлікту інтересів у зв'язку з наявністю в особи підприємств чи корпоративних прав"), осіб, які входять до складу наглядової ради державного банку, державного підприємства, державної організації, що має на меті одержання прибутку, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, як незалежні члени такої наглядової ради, а також депутатів місцевих рад (крім тих, які здійснюють свої повноваження у відповідній раді на постійній основі). Застосування вимог, що містяться в зазначеній статті закону, до вказаних суб'єктів є непропорційним;

– усунути прогалину та визначити суб'єктами, на яких поширюється дія Закону України "Про запобігання корупції", осіб, які призначаються на посади і звільняються з посад в Офісі Президента України Президентом України, осіб, які займають визначені Законом України "Про державну службу" посади патронатної служби, помічників суддів;

– внести зміни на виконання рішення Конституційного Суду України від 6 червня 2019 року №3-р/2019 у справі за конституційними поданнями Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та 65 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень пункту 5 частини першої статті 3, абзацу третього частини третьої статті 45 Закону України "Про запобігання

корупції", пункту 2 розділу II "Прикінцеві положення" Закону України "Про внесення змін до деяких законів України щодо особливостей фінансового контролю окремих категорій посадових осіб". Ці зміни виключають з кола суб'єктів декларування представників громадськості, інших осіб, які не здійснюють функції держави або місцевого самоврядування та поширення на яких заходів фінансового контролю є надмірним та необґрунтованим втручанням у їхні права, суперечить принципам верховенства права та демократичного урядування;

– виправити окремі недоліки та усунути прогалини в описі інформації, що повинна бути відображена в декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

– розширити зміст повідомлення про суттєві зміни в майновому стані суб'єкта декларування; при цьому пропонується обмежити коло осіб, на яких закон покладає обов'язок подання зазначених повідомлень лише службовими особами, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, а також суб'єктами декларування, які займають посади, пов'язані з високим рівнем корупційних ризиків, відповідно до статті 50 Закону України "Про запобігання корупції";

– на виконання рекомендацій міжнародних організацій пропонується виключити із сфери дії розділу VII Закону України "Про запобігання корупції" ("Фінансовий контроль") іноземців – нерезидентів, які входять як незалежні члени до складу наглядової ради державного банку, державного підприємства, державної організації, що має на меті одержання прибутку, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі;

– встановити, що Національне агентство визначає порядок відбору декларацій для проведення обов'язкової повної перевірки та черговість такої перевірки на підставі оцінки ризиків, а також визначає порядок

автоматизованого розподілу обов'язків з проведення повної перевірки між уповноваженими особами Національного агентства. Це дасть змогу належним чином впорядкувати проведення повної перевірки, зосередивши її насамперед на перевірці декларацій з високим ризиком, а також встановити об'єктивний та прозорий розподіл перевірок серед уповноважених працівників агентства;

– виключити із Закону України "Про вибори народних депутатів України" виняток з обов'язку подання декларації, встановлений для кандидатів на позачергових виборах. Такий виняток необґрунтований та суперечить демократичним стандартам, оскільки не сприяє прозорості виборів і здійсненню поінформованого волевиявлення виборцями.

16 грудня 2020р. новим головою Національного агентства з питань запобігання корупції було обрано прокурора Офісу Генерального Прокурора Олександра Новікова.

Висновки. Першочергові завдання які стоять перед НАЗК:

- затвердження антикорупційної стратегії, оскільки попередня стратегія і план дії уряду до неї завершили свою дію у 2017 році.
- налагодити повну автоматизацію перевірки декларацій;
- налагодити ефективну співпрацю з Державним бюро розслідувань;
- удосконалити інформатизацію управління, що забезпечить прозорість взаємодії держави з громадянами і бізнесом, а також відсутність прямої взаємодії з держслужбовцями, що також є важливим елементом забезпечення доброчесності держслужби.

Література

1. Про запобігання корупції. Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII.

2. Романенко Є. О. Корупція в Україні/Взаємозв'язок політики і управління: теоретичний і прикладний аспект: матеріали круглого столу / за заг. ред. С.О. Шевченка. Д.: ДРІДУ НАДУ, 2017. С.147-149.
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення ефективності інституційного механізму запобігання корупції. Закон України від 2 жовтня 2019 року № 140-ІХ.
4. Пояснювальна записка до проекту Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення ефективності інституційного механізму запобігання корупції". URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66259

References

1. Pro zapobihannia koruptsii. Zakon Ukrainy vid 14 zhovtnia 2014 roku № 1700-VII.
2. Romanenko Ye. O. Koruptsiia v Ukraini/Vzaiemozv'iazok polityky i upravlinnia: teoretychnyi i prykladnyi aspekt: materialy kruhloho stolu / za zah. red. S.O. Shevchenka. D.: DRIDU NADU, 2017. S.147-149.
3. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo zabezpechennia efektyvnosti instytutsiinoho mekhanizmu zapobihannia koruptsii. Zakon Ukrainy vid 2 zhovtnia 2019 roku № 140-ІХ.
5. Poiasniuvalna zapyska do proektu Zakonu Ukrainy "Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo zabezpechennia efektyvnosti instytutsiinoho mekhanizmu zapobihannia koruptsii". URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66259